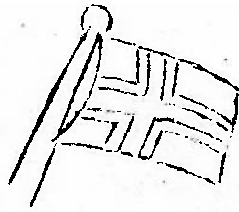

F R I T T L A N D

Nr. 16 - 2. årg.

Onsdag, 7. februar 1945.

POLITISK FRIHET - POLITISK ANSVAR.

Krigen nærmer seg raskt sin avslutning. Fra alle kanter presser de allierte hærmasser sammen mot fiendens nervesentrum. - Verden ventet spent på budskapet fra det bebudede tremaktsmøte som vil gi signalet til det siste stormløp mot restene av Hitlers storhet.

Med samme fart og tyngde rykker fredsproblemerne fram i forgrunnen. Frigjøringsverket krevor ennå den fulle innsats av den enkelte av oss, men med seieren over tyskerne og nazismen er ikke slaget endt, - vårt ansvar for landets framtid rekker videre enn dette.

Hvilke ofre frigjøringsverket vil kreve og hvilke ødeleggelser vi kommer til å oppleve vet vi ikke, men hvis vi er klar over ofrenes nødvendighet, løser våre oppgaver og deltar aktivt og våkent, har vi en garanti for at vi best mulig slipper igjennom vanskelighetene. Frigjøringsverket i andre land har tydelig vist oss at meget ligger i vår egen hånd. Vi kan hindre ødeleggelser, vi kan minske fiendens krigspotential og vi kan lette de alliertes frammarsj. Idag er vi ikke tilskuere til et verdensdrama - vi er selv med når vår skjebne og framtid avgjøres.

Ved å vinne tilbake vår politiske frihet er bare grunnlaget gjort. Samfundet skal gjenreises, og gjenreisningen skal vi alle ta del i og være ansvarlig for, og det foreligger en rekke planer som vi skal ta stilling til uten fordommer. Vi er oppmerksom på at under overgangstiden vil ansvaret komme til å hvile på noen utvalgte personer som skal lede landet inntil lovlige stortingsvalg kan avholdes. På disse personer ligger et særlig ansvar, det vil bli krevd et uegennyttig og samvittighetsfullt arbeid av dem. Langsiktige og ujonkallelige planer må ikke iverksettes uten folkets samtykke og det kommende storting må ikke bindes politisk. Demos arbeid vil i sin tid bli gransket. Men under sitt store ansvar har de styrende under overgangstiden krav på de lettelseløse befolkningen kan gi dem ved å vise tilpassning og offervilje og ved å unnlate unødigg kritikk. De vansker overgangstiden vil by på skulle det etter Aftenpostens "avsløringer" ikke være nødvendig å gå inn på, men det kan i den anledning nevnes at det "dokument" Aftenposten bygger på og forvrenget er et røtt utkast som da tyskerne "fant det" savnet enhver saklig bearbeidelse.

Det er ønskelig at nye valg blir avholdt så snart som mulig etter befrielsen og at det vil gi uttrykk for folkets samme oppfatning og ikke er resultatet av politisk propaganda. Enhver skal gjøre seg opp sin mening fritt og uavhengig uten forutinntatte politiske fordommer. Like lite som under frigjøringsverket må tilskuermentaliteten her gjøre seg gjeldende. Tyskland har gitt et skremmende eksempel på hvor politisk inaktivitet fører hen. Det ligger i hver enkelts hånd å gi et puff til utviklingen - etterpå er det for sent å beklage den. Redselen for å bryte enighet må ikke føre til politisk søvn. Enighet som ikke bunner i individets overbevisning har ingen verdi. Uenighet og illojalitet er ikke synonyme begreper. - Vårt mål er den individuelle ansvarsbevissthet som er kjernen i et sant demokrati. -

STATSMINISTER NYGÅRDSVOLD'S TALE TORS DAG.

Nygårdsvold talte torsdag for en stor forsamling nordmenn i London. Han uttalte bl.a. : I den første tid etter befrielsen gjaldt det i første rekke å skaffe import av matvarer og ferdige produkter. Men vi må være klar over at ikke andre land kan dekke hele vårt behov. Vi må derfor sørge for at vårt eget lands produksjon i hvert fall blir bragt opp på førkrignivå. De andre land kan nemlig ha nok med seg selv. Regjeringen har derfor så langt det er latt seg gjøre sørgt for forsyninger av råstoffer og hjelpemidler til

produksjon og forsyninger. Like så vel som der er rasjonering i de enkelte land vil der bli rasjonering med verdenstilgangen på råstoffer og maskiner i det der er mange land som har lidd under tyskernes okkupasjon. Det kan også tenkes at de land som er i stand til å levere, heller vil levere det ferdige produkt. -- Selv om det ikke har lyktes oss å skaffe alt vi behøver har man dog fått løfte på det vesentligste.

Hva den politiske situasjon angår uttalte statsministeren at hans regjering siden 1940 hadde vært en samlingsregjering utgått av alle politiske partier av noen betydning, og den har derfor sjølsagt ikke kunnet treffe noen avtaler av større politisk betydning idet det først må gis folkeviljer anledning til å si sin mening etter befrielsen. Til dem som hevder at det vil være udmerket med et sterkt politisk parti ville han ha sagt at et folks største gode var det's anledning til et fritt politisk liv og en fri meningsutveksling, og han var heller ikke i tvil om at selv om folket under krigen hadde vært samlet i en front mot tyskerne så ville det etter krigen være forskjellige politiske retninger. Regjeringen har ikke bundet seg til noe bestemt program, og videregående planer var det ikke deres sak og ta standpunkt til. Dette måtte overlates de ansvarlige myndigheter når Norge igjen var fritt.

Han sa at der hadde vært endel trykksaker i omløp med underskrifter angivelig av kjente menn, bl. a. 5 av regjeringens medlemmer, men disse var falske.

Han må ikke etter krigen hefte seg med diskusjon om hvem som hadde gjort mest, hjemmefronten eller utefronten, men hvis vi alle setter Norges interesse over frontene, vil det ikke bli spørsmål om hvem som har gjort den største innsatsen. Der vil være arbeide for alle for det store felles mål : å gjøre Norges framtid rikere og lykkeligere.

PRESSEKLIPP.

I langt større grad enn noe annet land finansierer Tyskland krigen ved minskning i konsumsjonen og forbruk av realkapital. Staten betaler ut i konstante penger, og resultatet blir derfor at pergekapitalen stadig vokser, men realkapitalen avtar like jevnt. Samtidig synker arbeidskraften i kvalitet og kvantitet, og her ligger det sentrale problem for etterkrigstiden. 30 juni 1944 var Tysklands statsgjeld øket med 252 milliarder - det doblete av det høyeste beløp som noen gang ble nevnt som skadeserstatning i Versailles. Og gjelden har øket i stadig raskere takt : i 1940 med 33,5 milliarder Rik, 1941 48,6, 1942 57,2, 1943 69,4, første halvår 1944 43,9. Tidligere ble ufattelige beløp presset ut av de okkuperte land, og det blir det nå slutt med, delvis p.g.a. av krigshendingene og delvis fordi det ikke fins mer å suge ut av landene. - - -

De nøytrale legasjonene i Berlin har begynt å utdele identitetskort på russisk til sine medborgere. - - -

Tyrkiet har tilbudt seg å erklære Tyskland krig og øyeblikkelig stille 25 divisjoner til rådighet for de allierte, opplyser diplomatiske kretser i Paris, som ansees for pålitelige. Noen offisiell bekreftelse har det ikke vært mulig å oppnå. - - -

Legene i den besatte del av Holland har rettet en protest til rikskommissær Seyss-Inquart, der de gjør ham og hans regime ansvarlig for mangelen på levnetsmidler. Rasjonen inneholder ikke mere enn 600- 800 kalorier, eller mindre enn halvdelten av det som er nødvendig. Legene påviser, at jernbanestrekken ikke er skyld i matmangelen. Sykdommen herjer i en tidligere ukjent utstrekning bl.a. på grunn av mangel på rengjørings- og desinfeksjons-

videre. Legene protesterer også mot deportasjonene, som betraktes som et brudd på menneskelig og internasjonal rett, en krenkelse mot kristelige mennesker. I flere protestor har det handlet om syke og kranke og deporterte. Alle disse tiltak heter det til slutt - en hån mot Hitler's uttalelse om at det tyske folk er bærere av en høy kultur.

Det er flere ganger blitt bevist at en hel del av de tallrike revolvyermenn i København er utført av menn fra Skollhuset, Schalburglogen, eller SS-huset ved Jernbanegade.

For en tid siden ble en større affære av art, hvor 25 såkalte dansker i tysk tjeneste var innblandet. På et av pantlånkontorene i København ble 3 danskere anholdt. De forsøkte å panissette forskjellige varer, som viste seg å være tyvgojds. De medga av de helt til for kort tid siden hadde vært med i tysk tjeneste. De hadde tilfeldigvis funnet tjenesten for besværlig, for lite arbeidskravende, og allfor risikabel med tanke på Tysklands forestående nederlag, og derfor hadde de desertert sammen med noen andre SS-menn. Deretter hadde de dannet en regulær røverbande, og allene gjennomført flere kupp. For fullstendighets skyld opplyses at de unge menn hadde fått sin utdanning ved den høyere SS- og Leder-skole i Tyskland.

General Paulus har dannet en provisorisk tysk militærregjering for østfronten. Den skal begi seg til Königsberg når denne by er erobret. Den nye regjering skal de umiddelbart innlede forhandlinger om våpenstilstand med de allierte. Når denne våpenstilstanden er undertegnet, kommer en fri tysk armé til å slutte opp ved siden av de russiske. Den provisoriske regjering kommer til å tre tilbake på snart friske valg er holdt i Tyskland. Denne sensasjonelle melding, som skrives seg fra Sofia over Ankara nå røtter med stor mistro. Det ville stamme dårlig med de alliertes politikk at de var med på å gi de militære en politisk makt i det overvinne Tyskland.

Kaisirkki og noen andre finske byer har hatt besøk av den røde armés sang- og dansetrupp. Alle kvelder har det vært fullt hus, utsolgt lang tid i forveien og voldsom begeistring. Koret begynte konserten med å syng "Vårt land" på finsk.

National Broadcasting Corp. korrespondent Merrill Mueller, som nylig er kommet fra det allierte hovedkvarter i Paris, har meddelt at general Eisenhower har opprettet kontakt med Stalin. På spørsmål om dette betydde at det var opprettet operativt samband mellom øst- og vestfronten, svarte Mueller at han ikke hadde anledning til å gi nærmere opplysninger. Hans uttalelse tolkes allertid dit at en felles operasjonsplan for den russiske front og vestfronten for første gang eksisterer.

Det vitenskapelige arbeid i Russland fortsetter tross krigen. Moskva-radion har meddele at en ekspedisjon sendt ut av "det arktiske institutt" har samlet inn masse materiale som bl.a. har bekreftet at det finnes en magnetisk pol nr. 2 i det arktiske område og samtidig gjort det mulig å beregne dens beliggenhet.

NORGESNYTT.

Da luftvernets folk etter bombingens nyttårsafton kom ned i kjelleren til Brønnenveien 4, gården hvor "Höhere SS und Polizeiführer Nord" holdt til, fant de ved siden av tilfluktsrommet som var for gårdens folk, et rom hvor det var pinobank med remmer til å spenne ofrene fast til benken. Fra dette rommet gikk en gang til Sicherheitspolizei's kontorér i Viktoria Terrasse 7.

På mandag aften ca. kl. 21 inntraff det en voldsom eksplosjon i Bogstadveien 23. Stor skade skal være oppstått i et dieselmotorverksted og en bensinstasjon som ligger i dette kompleks.

Lørdag ca. kl. 18 ble det forøvet attentat mot en leilighet i Ths. Hef-tyesgt. 44. Innehaveren av leiligheten var en angiver, en tobakkshandler. Angiveren skal skyndsomst ha fortrukket til andre strøk da det ble noe for varmt for ham.

Det advares mot kontor Alf Stue, født 6/4 1895, bolig Jens Bjelkesgate 43. Han er angiver.

Svensk kringkasting har nå gitt nærmere enkeltheter om sabotasjen på jernbanen ved Jörstad. Det gikk 6 dager før tyskerne i antenner-reparere bruddet.

De tyske vakter som unnlot å gi varsel i tide er stillet for standrett og dømt til døden.

En stor gruppe nordmenn har gått på ski fra Harstad til Kirkenes, det sies det skal være flere hundre menn.

Vestfronten. Marskalk Stukovs styrker står nå i avsnittet ved Küstrin langs Oder på en 100 km lang front, og har drevet tyskerne ut av praktisk tatt alle stillinger på østsiden av elva. Russiske styrker står i utkanten av Küstrin og nærmer seg Frankfurt. Ifølge tyske meldinger skal russerne ha opprettet bruheoder på vestbredden av Oder NV for Küstrin og N for Frankfurt. Disse meldinger er ikke bekreftet fra Moskva. Mandag ble det meldt at russerne hadde nådd Oder-knekt iV for Küstrin og sto mindre enn 5 mil fra Berlin. Korrespondenter melder at det er tatt 20.000 fanger mellom Frankfurt og Küstrin. Tyskerne er drevet ut av Neudamm og Bärwalde, N for Küstrin. Jernbanen mellom Küstrin og Stettin er avskåret. Det raser heftige kamper i Pyritz, S for Stettin. Soldin og Ziefingen er tidligere inntatt. På S-avsnittet har Konjovs styrker i Schlesia satt over en ikke navngitt elv, opprettet et brufeste og rykket 20 km vestover mot en landevei som er av vital betydning for tyskerne. Tyske meldinger om at Konjovs styrker har klart å smelte sammen to bruheoder i nærheten av Breslau og rykker videre vestover er ikke bekreftet fra Moskva. I Ost-Preussen gjør russerne nye framstøt. Bartonstein og Landsberg ble inntatt søndag. Havnebyen Kranz, N for Königsberg, er inntatt og de tyske styrker er derved delt i to. Tyske tropper mellom Danzig og Königsberg er trent ut til sjøen og kjemper med ryggen mot havet. Kurischer Nehrung er rensert for tyskere. Korrespondenter melder at tyske soldater har skutt SS-folk som vil tvinge dem til å fortsette kampen. Russerne holder på å tilintetgjøre tyske styrker som er omringet bak frontens. I Posen-avsnittet er de tyske styrker trent ytterligere sammen.

Vestfronten. 3. amerikanske armé har trent gjennom hovedstillingene i Siegfriedlinjen i skogområdet ved Schoe-fifel, Brandscheid, Schlaunbach og Hagscheid er inntatt. Helle Belgia er nå fritt for tyskerne. Amerikanerne har vunnet igjen alt det terrang som ble tapt ved tyskernes offensiv, og på et punkt er de trent dyper inn i Tyskland enn de har vært noen gang før. 1. amerikanske armé har jevn framgang. Schleiden og Geemünd, Ö for Monschau blir bombardert. I Alsace har franskmennene fra Colmar, og amerikanerne fra Mühlhouse oppnådd kontakt og resten av tyskerne i Colmar-lommen holder på å knuses. Det allierte hovedkvarter melder at de tyske tap i desember og januar under von Rundstedts offensiv var 220.000 mann, hvorav halvparten falt. Hitler måtte sette inn reserver som han hadde trent for å møte den russiske offensiv som han visste måtte komme.

Flyangrep. Britiske bombefly rettet natt til mandag et konsolvent angrep mot Bonn og bølsoilfabrikker i Ruhr. Hannover og Dortmund ble også angrepet.

Fotografier viser store skader i Berlin etter angrepet lørdag. Svenske korrespondenter melder at det fremdeles raser brander og at tidsinnstilte bomber eksploderer. Berlin er ikke bare en stor fabrikkby, men et meget viktig trafikk-sentrum. 14 hovedjernbaner går ut fra byen. I fredstid ble hver dag 100.000 tonn eksportert ut fra byen, og nå under krigen rimeligvis langt mere. 9 av de største flyruter fra Tyskland til andre deler av Kontinentet går ut fra Tempelhofer hovedvekten av trafikken fra Ö til V går over hovedstaden.

Musketos var igjen over Berlin natt til tirsdag. 1.300 tunge amerikanske bombefly angrep mål i Magdeburg, Chemnitz og Leipzig-området. Fly fra Italia angrep oljefabrikker i Regensburg. Taktiske fly fortsatte angrepene mot kommunikasjonene i Nord-Italia og Østerrike, særlig Brennerpasset. Fotografier viser at banen over Brenner og alle andre jernbaner nordover er blokkert.

Østen. Amerikanerne er rykket inn i Manila. Tre amerikanske styrker omringet japanerne og er i ferd med å rydde byen. V på Luzon er en annen fiendtlig garnison avskåret på Batan-halvøya. Fly fra fire britiske hangarskip angrep i forrige uke oljefanlegg på japansk-okkupert Sumatra. Mange av de viktigste anlegg fikk fulltreffere. 65 japanske jagere ble skutt ned, 15 britiske fly gikk tapt. Skipene led ingen skade.

London. Fagforeningenes verdensorganisasjon åpnet kongres i London tirsdag. Norske delegerte var Ingvald Haugen, A. Ruud og Arthur Anderson. Sverige er også representert. De svenske deltagere deltar i alle drøftelser unntatt de som angår krigen. Det ble opplyst at Churchill, Roosevelt og Stalin for tiden har en konferanse.

Hellas. Fredsforhandlingene mellom den greske regjering og EAM ble gjenopptatt tirsdag. EAM har nå godtatt den greske regjeringens betingelser for amnesti.